

NoordKOPstukken

ISSN 1567-9136

Nederlandse Genealogische Vereniging.
Afdeling Den Helder e.o.

Jaargang 26 Nr.1
Januari 2012

Inhoud

	blz.
Van de voorzitter	1
Jubileum	1
Lezing	2
Bibliotheek- en contactavond	2
Jaarvergadering	3
Leden mutaties	3
Cadeaulidmaatschap NGV	4
Verslag Jaap Booij	4
De levenskansen van buitenechtelijke kinderen (slot)	5
Tussen oude papieren van ... gevonden (vervolg)	8
Een stukje oud schrift	10
Vertaling oud NKS jaargang 25 nr. 3, blz. 44	10
Sarlemijn is de naam	11
Wij lezen voor u: Veiligheidsdoodskisten	21
Maak een boek met Wikipedia	22
Oproep jubileumuitgave (herhaling)	23
De Enquête	24

**Heeft u toegang tot het internet?
Kijk dan regelmatig op onze website
<http://denhelder.ngv.nl>**

Het volgend nummer van NoordKOPstukken zal verschijnen in april 2012
Zie voor kopij het artikel op bladzijde 16. Voor dit nummer kan kopij worden
gezonden naar een van de redactieleden tot uiterlijk 15 maart 2012, bij voorkeur
per e-mail.

Van de voorzitter

Beste mensen

Vooral eerst al het goede voor 2012.

Hier ligt alweer het eerste nummer van Noordkopstukken van het jaar 2012.

Het blad is met veel inzet van de redactie en de bestuursleden tot stand gekomen.

We hebben weer een aardig aanbod van lezenswaardigheden met toch wel even te noemen, een leuk artikel van Marijke Feenstra over: "Mijn naam is Sarlemijn".

Nu de dagen korter zijn en wij ons in deze winterse periode bezig houden met onze familie geschiedenis, zou het fijn zijn als u uw onderzoeksresultaten met ons zou willen delen. Daarom vragen wij u of u materiaal beschikbaar wilt stellen voor plaatsing in ons blad van september 2012, eventueel met foto's. Wij houden ons aanbevolen en hopen op uw reacties.

Het jubileumboekje staat in de "steigers". Er moet nog veel metsel- en timmerwerk worden verricht en uw hulp is daarbij zeer gewenst. Daarbij wil ik u verwijzen naar ons artikel op pagina 23. In ons vorig nummer van Noordkopstukken heeft u al over onze oproep kunnen lezen.

Het bestuur is voornemens om meer actuele informatie op onze website te zetten. Kijkt u er eens wat vaker op.

Wij wensen u verder heel veel leesplezier

Groeten Afra

Jubileum

21 april 2012 vieren wij ons 45-jarig jubileum. Niet alleen met de uitgave van een jubileumnummer van Noordkopstukken, maar evenzo met een ontmoetingsmiddag in de Vredeskerk aan de Torplaan 26, 1785 BA Den Helder. Met de programmering zijn we nog druk bezig. We hebben het voornemen een paar sprekers uit te nodigen voor enkele korte lezingen. Informatieverstrekking over de lokale historie en genealogie mag zeker niet ontbreken, daarvoor zullen we een paar stands inrichten.

Een hapje en een drankje mogen niet ontbreken, maar omdat NGV-bruin het geheel niet kan trekken, verstrekken we aan de bezoekers een aantal consumptiebonnen.

Afdelingsagenda

Lezing

Op vrijdag 27 januari 2012, om 20.00 uur geeft de hr. Herman de Wit een lezing over Geneaknowhow. In deze twee uur durende lezing staat voor de pauze de geschiedenis van Geneaknowhow (1997-2011) centraal. Na de pauze wordt gekeken op zes beschikbare sites die op het domein voorhanden zijn. Let op! De lezing wordt gehouden in de Draaikolk, Dollardlaan 202, 1784 BJ Den Helder.

Op 30 maart 2012 om 20.00 uur, zullen wij de hr. Marcel Plaatsman verwelkomen.

Zijn lezing gaat over de architectuur van Noord-Hollandse kerken en zal zich vooral richten op het gebied rond Den Helder zoals de kerken van Texel, Wieringen, dat als een interessant gebied wordt beschouwd. Ook West-Friesland komt aan bod. Den Helder is relatief laat geweest met het bouwen van kerken. De gewezen stolkerk in Huisduinen zal echter niet ontbreken.

Deze lezing wordt gehouden in de Maranathakerk, Vijzelstraat 73, ingang Bakkerbreedstraat, 1781 TP Den Helder.

Bibliotheek- en contactavond

Met ingang van maandag 9 januari 2012 kunt u van 19.00 tot 21.30 uur weer terecht in onze bibliotheek. Als bestuur hebben wij echter besloten dit vanaf die datum uitsluitend open te zijn om de veertien dagen. Hieronder treft u de juiste data aan.

09-01, 23-01, 06-02, 20-02, 05-03, 19-03, 02-04, 16-04, 07-05 en 21-05-2012

Eerder hebben wij op zaterdag 3 september jl. een open middag gehouden. Op zich was deze dag een beetje ongelukkig gekozen vanwege de vakantieperiode. We overwegen dit wederom te doen op een nog nader te bepalen datum. Daarbij is het goed om de website van de NGV te raadplegen, wel doorklikken naar onze afdeling. Uiteraard geldt dit ook voor andere mededelingen die onze afdeling aangaan.

Tevens kunt op de site terecht voor de hierboven genoemde adressen waar u de routes naar de diverse locaties aantreft

Kijkt u op de website van de NGV en klik door naar onze afdeling. Daar kunt u informatie vinden, die we op dit moment niet hebben over onze activiteiten.

Bent u niet in het bezit van internet, dan kunt u altijd een van de bestuursleden bellen

Jaarvergadering

De jaarvergadering is gepland op vrijdag 24 februari 2012 om 20.00 uur. In de Maranathakerk, Vijzelstraat 73, Den Helder.

Agenda Jaarvergadering

1. Opening
2. Vaststellen agenda
3. Goedkeuring notulen vorige vergadering
4. Jaarverslag
5. Mededelingen
6. Ingekomen stukken
7. Financieel overzicht 2011 en begroting liggen voor aanvang van de vergadering ter inzage
8. Verslag kascontrolecommissie en benoeming van een nieuw kascontrolecommissielid.
9. Bestuursverkiezing. Reglementair treden af de voorzitter en Rob Mos. Zij stellen zich herkiesbaar
10. Verslag Peter Poortvliet van de landelijke vergadering NGV
11. Wat verder ter tafel komt
12. Rondvraag en sluiting.

In afwijking van ons tien minutenpraatje geeft de hr. Jan Kikkert van de Vereniging voor Sociale Geschiedenis Den Helder een lezing over de fortificaties van de Stelling Den Helder.

Leden mutaties

Welkom aan onze nieuwe - en/of bijkomende leden.

dhr. R. de Groot, Kanaaldijk 126, 1831 BA Koedijk

Beëindiging lidmaatschap.

dhr. E. Westerbeek, Molengracht 9-a, 1781 NA Den Helder

Cadeaulidmaatschap NGV

Op verzoek van mevr. Henriette Hardeman-Emans, PR. NGV, willen wij het cadeaulidmaatschap van de NGV onder uw aandacht brengen.

De NGV wil eind van dit jaar voor de tweede maal een actie houden met een jaar cadeaulidmaatschap van de NGV. In het MK katern van Gens Nostra van december zal daartoe een aanvraag-bon plus een voorbeeld van de cadeaucheque 2012 worden gepubliceerd. Ook op de NGV website zal binnenkort een aanvraagformulier te vinden zijn.

Verslag Booij infodag St.Pancras 25 juni 2011.

Na een welkomst woord van Jaap Booij vertelde Joop Vermeer over het ontstaan van orgelzaal Booy en dat na het overlijden van Cor Booy, die de orgelzaal liet bouwen, de stichting orgelzaal Booy, het gedachtegoed van Cor voortzet.

Ab Booij uit De Steeg bespeelde het orgel. Hij speelde o.a. werken van Jan Zwart, variaties op psalm 84 en het Wilhelmus. Ab Booij vertelde dat hij met veel plezier op het orgel gespeeld heeft. Hij vond het een prachtig orgel dat vele mogelijkheden biedt.

Jan Booij, oud schipper, vond het een interessante dag. Hij had veel geleerd van genealogie en vond het erg leuk dat hij zijn nicht daar voor het eerst ontmoette. Hij vond het een goede combinatie, de bijeenkomst in de orgelzaal.

Na het bespelen van het orgel werden familiegegevens uitgewisseld en foto's bekeken. Jaap gaf via een power-point presentatie een overzicht van de stand van zaken betreffende zijn onderzoek naar eventuele verwantschap tussen de verschillende geslachten Booij.

Ter afsluiting bespeelde Ab Booij het orgel.

Jaap Booij

— In de Tielsche nieuwsbode van den 24 December vinden wij, onder de rubriek Verscheidenheden, eene zinspeling op de eerste letters der namen van Keizer Napoleon en deszelfs broeders, van den navolgenden inhoud:

Napoleon, Keizer der Franschen, Koning van Italie.

Joseph, Koning van Spanje.

Hieronijmus, Koning van Westphalen.

Joachim, Koning van Napels. (Napoleons zwager).

Lodewijk, Koning van Holland.

Wat is er nu van al deze majesteiten overgebleven?

N. I. H. I. L. **NIET.** (NIETS.)

De levenskansen van buitenechtelijk geboren kinderen (slot)

Door J.W. Koten

Mildere beoordeling van illegitimiteit.

In 1854 werd de doodstraf voor infanticide geschrapt uit het Wetboek van Strafrecht. Er kwam een milder regime, en uiteindelijk volgde decriminalisering in de nieuwe wetgeving (1886). Naast deze decriminalisering was er ook een verandering van opvatting ontstaan ten aanzien van deze gevallen vrouwen. Vooral vooruitstrevende vrouwen trokken zich het lot van deze kwetsbare vrouwen aan. Maar ook kerkelijke instanties lieten zich niet onbetuigd. Het *Magdalenahuis* (1882) in Zetten en *Beth Palet'* (1885) te Amsterdam werden daartoe op gericht.

De Hemmense dominee, auteur, filantroop lid van Het Reveil Otto Gerhard Heldring stichtte in 1849 het 'Asiel Steenbeeke' voor wat toen 'gevallen boetvaardige vrouwen' werden genoemd, in 1858 het opvoedingsgesticht Talitha-Kumi voor meisje van wie de opvoeding was verwaarloosd, en vervolgens de wijkplaats voor 'oudere gevallen meisjes' (prostituties) Bethel in 1861. Daarna is er nog een Magdalenahuis voor zwangere meisjes gesticht. Dit werk is later door Hendrik Pierson overgenomen. In Zetten ligt de Helderingsstichting'.

Daar werden vrouwen slechts opgenomen als zij voor hun zonde boete wilden doen. Veel vrouwen gaven echter de voorkeur aan een wat neutralere benadering. In dit kader moet de Vereniging Onderlinge Vrouwenbescherming worden genoemd, waarbij mevrouw Annette Versluys-Poelman een voortrekker was. Zij wist voldoende fondsen bij elkaar te krijgen voor de oprichting van een neutraal verzorgingshuis. Dat zou uiteindelijk het bekende opvanghuis Annette in de Helmerstraat worden. De kracht van Huize Annette was, dat men nazorg bood, zodat de vrouwen bij hun terugkeer in de maatschappij zichzelf en hun kind konden onderhouden.

Huwelijk vaak te duur

Een punt bij de beoordeling van ongehuwd moederschap is dat veel mensen zich het huwelijk financieel niet konden permitteren; ook het kerkelijk huwelijk bleef daardoor achterwege. Deze mensen leefden dus ongehuwd samen en lieten hun kinderen dopen. Op papier waren deze kinderen dus buitenechtelijk, maar voor de kerkelijke gemeenschap dus niet. Vooral de Vincentiusvereniging heeft geprobeerd deze vorm van samenleving te 'reguleren'. Een belangrijke ontwikkeling was dat voor mindervermogende het gratis huwelijk in de tweede helft van de 19^e eeuw werd ingesteld. Meestal op maandagmorgen kon men gratis

groepsgewijs trouwen. Vaak werd snel na het gratis huwelijk een kerkelijk huwelijk ingezegend. Momenteel wil men weer de mogelijkheid van het gratis huwelijk ernstig terugdringen, omdat ook vermogende mensen van deze gratis voorziening (te) veel gebruik maken.

Natuurlijke kinderen op het platteland

Hoe was de toestand op het platteland in vergelijking met de stad? Deze verschilde in veel opzichten, vooral omdat men een zwangerschap door het veel inniger sociale netwerk moeilijker kon verbergen.

Dat het ondanks de sociale controle mogelijk blijkt zelfs vier kinderen te dragen en daarna om te brengen zonder dat iemand het merkte, zie we dezer dagen in de verschrikkelijke drama's in Nij Beets en Geleen. Over Nij Beets:

Vandaar dat natuurlijke kinderen frequenter voorkomen. In tegenstelling tot de stad waar ieder mondje er een te veel was, werd op het platteland ieder extra kindje als toekomstig hulpje verwelkomd. Trouwens op het platteland waren de meeste vrouwen zwanger wanneer ze trouwden.

Vleselijke conversatie, voor het huwelijk, was eerder regel dan uitzondering al werd dat nooit zo hardop gezegd. Een jonge boer moest verzekerd zijn van een nageslacht omdat hij rond zijn 45^e het zware boeren werk niet meer aankon. De sociale druk was zo groot dat men een meisje met een kind niet kon laten zitten.

Betere levenskansen

Als regel kan men stellen dat de levenskansen van een buitenechtelijk kind op het platteland aanzienlijke beter waren dan in de stad. Vaak werd dit extra mondje in het ouderlijke gezin van het zwangere meisje als jongste telg opgebracht. Soms kon een huwelijksbelofte niet worden nagekomen omdat er een ernstige zaak (bijvoorbeeld ernstige ziekte) tussen kwam. Nochtans waren de levenskansen ook van deze kinderen redelijk. De kansen van een vrouw met een buitenechtelijk kind op een goed huwelijk waren echter wat slechter. Vaak trouwden zij nogal eens met een weduwnaar met kinderen en werd door deze het voorkind als eigen kind geaccepteerd. In tegenstelling tot de stad, waar de kinderen vaak slecht af waren en jong stierven, was dit op het platteland zeker niet het geval. In de meeste gevallen was er weinig verschil in de vooruitzichten van natuurlijke kinderen en die van gewone kinderen. Het is duidelijk dat natuurlijke kinderen op het platteland een heel andere voorgeschiedenis hadden dan de seksueel

misbruikte vrouwen die noodgedwongen een kind kregen en verder aan hun lot werden over gelaten. Thuisopvang was in die gevallen geen optie, mede gezien de woonomstandigheden van de meeste stedelijke arbeiders. Dat lag op het platteland meestal wat anders.

Conclusie

De meeste genealogen zullen regelmatig met het verschijnsel buitenechtelijke kinderen (bastaarden) worden geconfronteerd. De genealoog moet zich dan afvragen of het echte buitenechtelijke kinderen waren. Maar ook voor de echte buitenechtelijke kinderen is de positie en de oorzaak vaak verschillend.

Onwettige kinderen op het platteland vooral in de zuidelijke katholieke gebieden, hadden redelijk goede levenskansen, en hun perspectief in het leven was niet veel anders dan van de gewone kinderen. Waarschijnlijk konden buitenechtelijke kinderen op het platteland beter gesitueerd worden binnen de sociale situatie.

Vaak waren extra kinderen zelfs een voordeel. In de stad hadden buitenechtelijke kinderen nauwelijks een redelijk levensperspectief; als ze de baring overleefden en uiteindelijk als vondeling in een weeshuis konden worden opgenomen dan was de kans van het bereiken van de tienjarige leeftijd slechts 10-20%. Toen de wetgeving na 1850 verder werd gehumaniseerd werden de kansen voor buitenechtelijke kinderen geleidelijk aan wat beter, maar ze hadden echter in wettelijke zin (denk aan erfenissen) minder rechten, en hun perspectief bleef minder dan dat van wettige kinderen.

¹ Wijkplaats, schuilplaats (Jozua 15:27)

Literatuur

S. de Langhe, Bastaarden en hun levenslot. *Historia* juni 2010, pag 9.
J.W. Koten, *Armenzorg in vroeger tijden een genealogische handreiking* (2009) Delft
Alvo.Lize Stilma, *Gevalen & opstaan, Beth Palet 1885-1985, 100 jaar*, (1985). Het gaat over het Amsterdamse opvangs/doorgangshuis Beth Palet voor ongehuwde moeders en hun kinderen.

Uit: Erfgoed nov.dec. 2010. In zijn huidige vorm: 'Genealogisch Magazine Erfgoed'.

Tussen oude papieren van ... gevonden. (vervolg)

Overledenen van Huisduinen (Oud Katholiek)

1695					*)Allen schipbreuk in t Vlie
3-1	Jan Japicks	18-10	Sijbrijgt Arijs (X Schot)		
4-1	Arien Dircksz	26-12	Martien Andries (Groot - X Kamp)		
24-1	Jan Teunisse				
9-2	Neel Jans				
2-3	Barber Jans	1698			
16-3	Diewer Hendrix	21-2	Guertie Pieters (Schrijver) (aang. Meijn. A. Darscher)		
12-5	Maerten Teunisse (Rood?)	12-2	Aef Arijs (Groof?) (aang. Jan Ar. Groof)		
19-5	Maerten Krelisse	23-2	Anne Maertens (Kind)		
	Krijn Japicksz (Jacques)	17-3	Martie Pieters (e.v. Claas Mz. Kool) (aang. Meijn A Darscher)		
9-11	Mart Japicks (X Corns Jans Quak?)	11-4	Grietie Crelis (aang. Arien Corns Strop)		
13-11	Lijsbet Japicks	2-8	Laures Janszen (Duijt)		
1-12	Jan Japicks	27-9	Anne Sijmes (Kneppel) (aang. Jan Jansz Vos; Gerfl)		
19-11	Arien Lauris (Sinjewel)	29-11	Sijme Janszen (Ratelaar)		
1696		1699			
4-1	Lijsbet Luijties (Oomke ? ? e.v. Pieter Mz Kool)	23-3	Martie Kreiis (e.v. Jb Ald. Bijl?)		
20-6	Martie Meijses (Muts ? e.v. Sijmon Jansz Panvis)	29-9	Krelis Dircksen (Jongenoom) Jan Claessen (in Groenland)		
29-9	Griet Krelis (Boots)	1700			
17-10	Lijsbeth Jans	6-4	Anne Jans (aang. Guurt Arends)		
1697		22-5	Ariaen Jans (wsch. e.v. Ariaen Simense Adriaen)		
2-1	Krelis Pietersz (Ruijg)	23-7	Grietie Claes		
18-4	Guert Maertens	24-9	Diewer Krelis (X Jacob Meijsz Muts)		
	Jan Japicksz	1701			
27-5	Jan Sijmese (Panvis)				
30-5	Martien Alders (Bijl)				
4-8	Reijer Woutersen (Ruijgh)				
24-9	Aef Jans				
27-9	Jan Dirckse (Klapster) *)				
	Krijn Dirckse (Klapster) *)				
	en zijn zoon *)				
	Sijmen Pietersen *)				
	Claes Japickse (Loske) *)				
	Krelis Jansz *)				

8-1	Diewer Sijmes (aang. Jacob Az. Ariaan)	1706	
22-1	Willem Japickse (Krul)	28-2	Mart Japicks
26-7	Krelis Sijmense (v. Corns. Sijmons -)	26-3	Maerten Willemse (Kool)
22-8	Willem Sijmense Kneppel Sijmen Japickse (Muts ?)	2-4	Jan Willemse
	Japick Willemse	17-4	Japick Aldertse (Bijl)
	Jan Willemse	1707	
4-10	Anne Arijs	6-2	Martie Willems
		26-3	Martie Crelis (X Pieter Jansz Nanning)
1702		-3	Japick Crijnes (Jacques ?)
17-4	Griet Laurens (Bien ?)	-9	Crelis Gerritse (in Groenland)
18-4	Anne Dircks	8-10	Sijmen Willemse (Kneppel)
2-10	Jantie Wijbrands (Jonker)	8-10	Claes Andriessse (Groot)
2-12	Neel Meijses (Muts e.v. Dirk Jbs Duijnmeijer)		Meindert Japickse (Stort)
1703		1-9	Jan Japickse (Krul)
3-4	Geert Jans	29-10	Aegt Sijmes
22-4	Jasntie Meijses (Muts ?)	24-12	Claas Maertes Cool
22-6	Japick Claessen	1708	
16-7	Neel Jans	8-1	Martien Hendriksz
16-7	Japick Arijse (is dit misschien Jacob, z.v. Arien Jbs Stort X Trijn Sijmons ?)	28-2	Luijtje Sijmes (Oomke – 29-2 Impost)
22-7	Martien Arijs (X Jan Cornsz Schot)	1-5	Neel Japicks Deck (e.v. van Isbrant Jansz Grooff)
22-8	Japick Willemse Kroock	12-9	Ocker Gerrits (in Groenland)
4-11	Cornelis Janse Groof (6-11 Impost)	17-9	Ariaen Jans of Japicks (X Theunis Jansz Panvis)
1704		30-9	Martie Crelis
1-1	Maerten Sijmense (Kind)	30-10	Trijn Alberts
5-3	Ariaen Jans (6-3 Impost)	1709	
24-3	Neel Jans (e.v. Arie Cornsz Prins)	31-1	Crelis Crelissen Prins
7-8	Ive Arijs	8-9	Arien Arijse Cuijl (op zee)
	Dirck Gijllise	2-10	Aeltie Maertens
	Sijmen Crelisse	20-11	Sijme Janse
4-9	Mart Jans		

Een stukje oud schrift.

Overfulche etnig address offto tot mē dē mē nāy d' jōbbes
 dat ontē fōm middē adngē vōbē, dōc gōdē fūctō mōt mōjningē
 dat fulchē fōndē fūctō tot lāftē vāndē Landē & Comp^e
 dō wijē fōlō nōjt ontēnt andē vāb gōbrūjct, dī fōndē
 mād mē mōitō fādē alē dōfō, gēljē dāc iē gōvōdē fō
 dō Admirālē Līchtjart & Bānclit, dī oōch nōjt fulchē
 jōbbes offtō gōfād, oōch dāt onē nīōt tōd fād, mō dē
 vōdē vōt dō Landē & Compagnīōs mīddē lōtē
 dīfōndē, & dāc iōm vōdē dō, on dē rē vō dē dāt, dāt dōfō
 offtō gōdē dīngē, gānfō & tē mād iē on gōfōndē dāt,
 & dāt vēllē dō vō fō fād dījē bōdījē, al fī dē iōtē andē
 fādē gōmē dāt, dāt bī dōfō nīōt hō vōllē op fādē dō

Vertaling oud schrift NKS jaargang 25 nr.3, blz.44

Extract uijt een missive, geschreven
 bij de hooge regering in Brasil, aen
 de ed(ELE) vergaederinge der negenthene,
 in dato den 28 martij 1652,
 versonden met het schip den
 Gewapenden Ruijter.

Wat aengaet de toegesonden (VER)klaringe bij de camer van de
 Maze over tractament van Witte Cornelissen de Witte alhier
 aengedaen, seggen dat wel waer is dat de gemelten de Witte
 alhier aen lant wesende, ons heeft t sijn beclach gedaen, inge-
 volge van sijn mecanique humeur, over de groote dierte,
 soo hier aen lant ondervont van huijshuere, mont- en(DE) teercosten

Cursieve letters in de tekst, zijn afkortingen

Sarlemijn is de naam

Door Marijke Feenstra

Voorwoord

Het verhaal over de familie Sarlemijn is opgebouwd uit diverse fragmenten. Daar deze naam op diverse manieren geschreven in akten voorkomt, heb ik voor de herkenbaarheid mij vanaf 1673 beperkt door steeds als schrijfwijze Sarlemijn aan te houden. Voor 1673 heb ik de Frans klinkende schrijfwijze gehanteerd.

Jeugdherinnering.

Met mijn oma van vaders kant "krijgertje" spelen tussen het zojuist opgehangen wasgoed. Het zal waarschijnlijk maar een heel enkele keer zijn voorgevallen (ik woonde in Den Helder, oma in Rotterdam), maar het heeft wel indruk gemaakt.

Ik zal ongeveer zes of zeven jaar zijn geweest. Zij hing dan een rode lap (of was het een shawl of misschien een rode theedoek?) tussen de lakens. Het spel was om deze rode lap van de lijn af te trekken, zonder dat de ander je "gevangen" kon nemen. Veel stelde het dus eigenlijk niet voor. Wanneer zij de doek had en dus de winnaar was, riep ze iets dat klonk als: gehenterd.

Vervolgens bond ze dan de lap om haar bovenarm; einde spel, geen revanche mogelijkheid.

Later, ik was toen al een jaar of tien, heb ik haar gevraagd waarom we dat spel nooit meer speelden en ze antwoordde dat ze door ouderdomskwalen niet eens meer zelf haar was kon ophangen. Wel dat ze het fijn vond dat ik nog wist dat we vroeger speelden. Ze vertelde toen ook dat háár moeder dat spelletje zowel met haar had gespeeld als met haar grootvader Sarlemijn.*

Deze overgrootvader noemde dat "het piratenspel op stijve grond". En het woord dat ik me herinnerde was niet gehenterd, maar geënterd.

Een ludiek verhaal over een spel door de generaties heen.

*Deze naam werd bij haar overlijden nog een keer genoemd en is toen goed "blijven hangen".

Huisduiner begraafplaats.

In Den Helder is geen kerkhof, maar wel een heel oude begraafplaats. Begin 1600 is deze al ingetekend op oude kaarten. Bij toeval hoorde ik dat er nog een redelijk oude zerk stond van ene Sarlemijn. Mijn belangstelling was gewekt, omdat ik deze naam eerder had gehoord in (een mij toen nog onbekend) familieverband.

Provinciale monumenten Noord-Holland

Provincie: Noord Holland: Den Helder

Plaatselijke Aanduiding: Kerkhoflaan, Alg. Begraafplaats Den Helder

Kadastrale aanduiding: Kad. gem. Den Helder sectie nummer

Beschrijving cq. Redengevende omschrijving

Plaats: Vak A rij m nr. 12

Materiaal: Steen soort steen: Hardsteen

Afmetingen: Hoogte 147 cm., breedte 47 cm., dikte 12 cm.

Versiering; Kruis

Type letters: Druk reliëf

Tekst: A.F Sarlemijn/ geb. 10 nov 1805/ over. 16 feb 1880/

A M Sarlemijn/ geb. Cornelisse/ geb. 3 dec 1815/ over. 18 sep 1887

R.I.P. (op basis)

Ref.nr:

Neg.nr.: 962642-26

Navraag leverde weinig op. Ik heb altijd al veel belangstelling voor geschiedenis gehad, zowel op plaatselijk niveau, als op het gebied waar volkeren zich trachten te ontworstelen aan overheersing van "vreemde" machthebbers. Ik ben dan ook bij de oprichting van de Helderse Historische Vereniging (H.H.V.) direct lid geworden.

Levend Verleden.

Levend Verleden is het blad dat ik als lid van de H.H.V. een paar keer per jaar ontvang. In 1996 (jaargang no.9; no 4) staat het artikel: Ons P.P koor. Het handelt over de Petrus en Pauluskerk in het verleden, begin 1800, en dan m.n. over het koor. En dan lees ik iets waarvan ik denk; tjonge, alweer een Sarlemijn?

Citaat:

Vanaf 20 november 1814 is de uitgaaf aan de orgeltrapper *f* 12,00 een kwartaalgewijs terugkerende post in het kasboek. We mogen dus aannemen dat sindsdien een gemengd koor met orgel de kerkelijke vieringen opluisterde. Tijdens het pastoraat van J. Delmotte werd Andreas Sarlemijn in 1820 tot organist benoemd en later tot dirigent van het koor. Er werd zowel Gregoriaans als meerstemmig gezongen. De in 1805 te Amsterdam geboren Sarlemijn was nog zeer jong, maar wist het koor goed te leiden. Maar naar gelang zijn werkzaamheden bij de Kon. Marine toenamen en hij in rang werd bevorderd, kwam zijn taak als dirigent in de verdrukking. Hij verzuimde repetities en kerkelijke diensten en vergat soms in overleg met de pastoor het programma van uit te voeren gezangen tijdens de hoogmis of vespers te regelen.

Hij betaalde ook geen contributie of boete meer, terwijl hij het Regelement voor het koor zelf mede had ondertekend. Langzamerhand distantieerde hij zich meer van de zangers. Een Westfries gezegde luidt: "Als de duvel in de kerk komt, komt hij het eerste op het koor". Zo ook hier! Bij samenkomsten van de koorzangers werd de dirigent langzamerhand uitgesloten.

De bom ontplofte op 21 november 1850. Op een waarschijnlijk ter gelegenheid van het St. Ceciliafeest georganiseerd gezellig avondje in "Tivoli" werd de dirigent op het laatste moment uitgenodigd doch min of meer beledigd gaf Sarlemijn te kennen al bezet te zijn. Hij besloot zijn functie per 1 januari 1851 neer te leggen. Einde citaat.

Alweer die naam Sarlemijn en met de data die op de grafzerk stond moest dit wel dezelfde zijn.

Ik besloot deze naam toch maar verder uit te gaan zoeken. Nu was het toch echt van belang dat ik er achter kwam of mijn oma's overgrootvader familie van deze Andreas was!

Genealogie

Wanneer je besluit om een naam uit te gaan zoeken is dat meestal je eigen achternaam of die van je partner. Zo niet bij mij. Ik begon met Sarlemijn die organist was bij de Petrus en Paulus kerk en werkte bij de marine. Hij was geboren in Amsterdam en vóór zijn 15de jaar naar Den Helder gekomen. Met

deze gegevens naar het Helderse Gemeentehuis (na een afspraak te hebben gemaakt) en toen kwamen de jaartallen etc.

Zoals U weet verzuip je vervolgens in de data en namen. Ik wist niets van de N.G.V. en al helemaal niets van akten i.v.m. bewijs of een systeem om alles overzichtelijk op te schrijven.

Ik zat met tientallen papiertjes met namen en pijltjes naar andere namen, die ik vervolgens thuis niet meer in de goede volgorde kon krijgen. Ik snapte er niets meer van; grootste probleem was niet een missing link, maar een drietal linken naar Andreas Sarlemijn. Ik dankte na enige weken deze klus/hobby af.

Jaren later werd ik door een collega aangemoedigd om ook aan genealogie te gaan doen. Hij was er druk mee bezig en hoorde aan mijn reactie daarop en mijn belangstelling voor geschiedenis dat ik wel rijp was om er gestructureerd mee bezig te gaan. Ik besloot een kwartierstaat te gaan maken.

Generatie I

- 1 **Jan FEENSTRA**, geboren op 06-08-1919 te Den Helder, overleden op 26-02-1974 te Willemstad (Curaçao) op 54-jarige leeftijd.
Gehuwd op 27-jarige leeftijd op 08-01-1947 te Rotterdam met **Maria Geertje de GROOT**, 22 jaar oud, geboren op 13-09-1924 te Rotterdam, overleden op 15-01-1995 te Den Helder op 70-jarige leeftijd.

Generatie II

- 2 **Jan Dirk FEENSTRA**, geboren op 12-01-1895 te Amsterdam, overleden op 07-12-1947 te Rotterdam op 52-jarige leeftijd.
Gehuwd op 23-jarige leeftijd op 23-05-1918 te Den Helder met de 25-jarige
- 3 **Margaretha Johanna GOOIJER**, geboren op 13-11-1892 te Den Helder, overleden op 13-03-1962 te Rotterdam op 69-jarige leeftijd.

Generatie III

- 4 **Jan FEENSTRA**, geboren op 19-10-1862 te Groningen, overleden op 26-01-1943 te Rotterdam op 80-jarige leeftijd.
Gehuwd op 23-jarige leeftijd op 17-12-1885 te Amsterdam met de 23-jarige
- 5 **Anna Sofia KIESAUW**, geboren op 20-03-1862 te Amsterdam, overleden op 23-02-1932 te Rotterdam (Hillegersberg) op 69-jarige leeftijd.
- 6 **Jan GOOIJER**, geboren op 27-04-1844 te Amsterdam, overleden op 03-08-1926 te Amsterdam op 82-jarige leeftijd.
Gehuwd op 24-jarige leeftijd op 18-06-1868 te Den Helder met de 19-jarige
- 7 **Margaretha Johanna SARLEMIJN**, geboren op 20-05-1849 te Den Helder, overleden op 31-07-1915 te Amsterdam op 66-jarige leeftijd.

Generatie IV

- 8 **Karst FEENSTRA**, geboren op 16-05-1828 te Leek (Zevenhuizen), overleden op 15-03-1881 te Groningen op 52-jarige leeftijd.
Gehuwd op 32-jarige leeftijd op 26-05-1860 te Groningen met de 26-jarige
- 9 **Tjakje van BRUGGEN**, geboren op 21-05-1834 te Groningen, overleden op 24-02-1896 te Groningen op 61-jarige leeftijd.
- 10 **Frederik Willem KIESAUW**, geboren op 10-05-1829 te Amsterdam, overleden op 31-03-1910 te Amsterdam op 80-jarige leeftijd.
Gehuwd op 38-jarige leeftijd op 03-07-1867 te Amsterdam met de 35-jarige
- 11 **Anna Sofia Heddewig PLOHN**, geboren op 02-04-1832 te Husum (Duitsland), overleden op 13-03-1911 te Amsterdam op 78-jarige leeftijd.
- 12 **Pieter GOOIJER**, geboren op 16-11-1814 te Amsterdam, overleden op 07-10-1848 te Amsterdam op 33-jarige leeftijd.
Gehuwd op 23-jarige leeftijd op 07-02-1838 te Amsterdam met de 19-jarige
- 13 **Catharina van ES**, geboren op 22-03-1818 te Amsterdam, overleden op 20-05-1850 te Amsterdam op 32-jarige leeftijd.
- 14 **Gerrit Ignatius SARLEMIJN**, gedoopt op 26-06-1800 te Amsterdam, overleden op 03-04-1850 te Den Helder op 49-jarige leeftijd.
Gehuwd op 38-jarige leeftijd op 02-05-1839 te Den Helder met de 23-jarige
- 15 **Elisabeth SMIT**, geboren op 09-03-1816 te Oude Schild, overleden op 06-02-1875 te Den Helder op 58-jarige leeftijd.

Tussen Periode: namen en een belangrijk contact

Ik bezocht i.v.m. mijn kwartierstaat vele landelijke archieven. Weer dook de naam Sarlemijn op. Ik vond veel en het spoor leidde via Amsterdam naar Gouda. Daar ontmoette ik iemand die mij het adres gaf van mevrouw A.G.C. de la Musarde. Deze mevrouw woonde in Antwerpen en via brieven zette zij mij weer op een spoor. Tevens kreeg ik van haar een lijstje met namen waarop ik verder kon zoeken.

Lijstje ... nou ja, lijst!

Saarlemijn	Charlemein	Cerlemijn	Serlmein	Scharlemijn
Sarlem	Charlemijn	Serrelemijn	Schermelijn	Scharlemain
Sarlemijn	Charelemijn	Serlemijn	Zarlemijn	Scartemain
Sarlemee	Cherlemeijn	Serlemeijn	Farlemijn	Sjarlemein
Sarlamein	Cherlemein	Serlemein	Jarsemin	Charlemain
Sarlamijn	Cherlemijn	Serlemeijer	Sairlemijn	Charlemagne
Serlemeier				

— Z. M. heeft den vice-admiraal G. Vogelpoot en den schout-bij-nacht R. van Voss, op verzoek, ter zake van langdurige dienst, met 1 Julij a. s. op pensioen gesteld, met dankbetuiging voor hunne aan den lande bewezen diensten en dat pensioen bepaald voor den eerste op f 3000, voor den tweede op f 2400 's jaars. — Met dien datum bevorderd: bij keuze, tot schout-bij-nacht de kapts, ter zee G. C. C. Pels Rijeken en A. D. S. Clarkson; naar ouderdom van rang, tot kaplt. ter zee de kaplt.-luit. ter zee F. A. A. Gregorij en J. P. G. Muller; tot kaplt.-luit. ter zee de luits. ter zee 1ste kl. J. J. B. de Jonge Oudraat en H. P. Klerek; tot luit. ter zee 1ste kl. de luits. ter zee 2de kl. H. J. S. van der Sloot, C. J. Smith, C. P. van der Star en J. P. van Rossum; tot luit. ter zee 2de kl. de adelporsten 1ste kl. W. C. Böhlingk, W. C. A. Ziegenhirt von Rosenthal, C. H. de Goeje, H. L. Cadet, J. H. de Bruyn, P. Zegers Veeckens, H. W. F. Riesz, H. de Jongh, G. J. Fisseher en L. Baeker Overbeek; tot off. van gez. 1ste kl. de off. van gez. 2de kl. dr. D. Hellema: tot off. van adm. 1ste kl. de off. van adm. 2de kl. J. L. K. van der Heyden; tot ingenieur der Marine 2de kl. de adspir.-ingen. C. L. Loder. Met dien datum benoemd: tot boekhouder bij de magazijnen der Marine alhier de heer A. F. Sarlemijn, adjunet-commies bij de Directie der Marine alhier.

Ik zocht en zocht. Mevrouw de la Musarde ging naar een verpleeghuis en gaf me een aantal gegevens, die van Gouda richting Frankrijk leidden. In Gouda bleek de naam meerdere keren voor te komen in de kamerboeken van de Politie-meesters eind 1600, begin 1700.

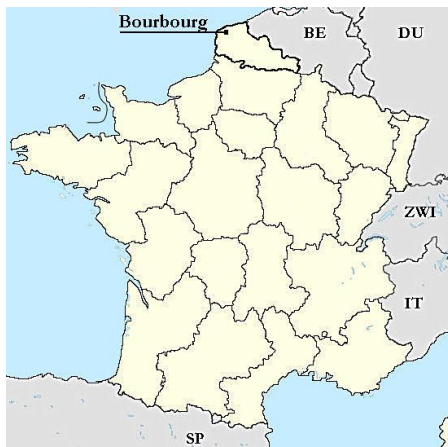
Diverse familieleden woonden daar bij andere familieleden in waarna er bonje was over huur en/of kostgeld. Maar ook over geld van al geleverde voedingsmiddelen. Het lijkt erop dat de familie Sarlemijn in redelijk goede doen was in Gouda, maar wel veel problemen had met wanbetalers.

Inmiddels lid van N.G.V., C.B.G. en Westfriese familie's leerde ik systeem aan brengen in mijn gegevens. Na een bezoek aan het enorm grote gebouw in Salt Lake City, waar de Mormonen zoveel films per werelddeel bewaren, ben ik telkens op door hen beschikbaar gestelde werkbladen verder gegaan met mijn kwartierstaat.

De familie komt dus van oorsprong uit Noord Frankrijk. Ik heb geen akten hiervan, maar volgens mevr. de la Musarde uit Bourbourg.

Streekgeschiedenis

In het uiterste puntje van Noord-West Frankrijk wordt in afnemende mate nog steeds Vlaams gesproken. Bourbourg was de "grote" stad in dit gebied aan de kust (Nord-Pas-de-Calais). Uit de dorpen uit deze omgeving werden de huwelijken hier gesloten, zo ook alle andere officiële zaken.

Het Franse stadje Dunkerque viel ook onder Bourbourg.

(Inmiddels is het een flinke stad en bepalend voor de Franse Westhoek)

In vroeger jaren was er telkens een concurrentie slag tussen die van "Dunkerque" en de Zeeuwen om de kaapvaart. Gedurende een periode van ruim 150 jaar (1620-1770) zijn vele schepen gekaapt en zeer veel zeelui overboord gezet, gevangen genomen of tijdens de gevechten aan boord verwond of gedood.

Of de familie Sarlemijn gevluchte kapers waren ... ik weet het (nu nog) niet. Wel is het heel opmerkelijk dat mijn oma een enkele generaties oud spelletje speelde met mij, waarbij de winnaar iets moest roepen als: "ik heb geënterd" en het spel; "Piratenspel op stijve grond" werd genoemd.

Enteren

Zeerovers en piraten enterden. Dit is het illegaal aan boord gaan van een ander schip. Vroeger werd dit veelvuldig gedaan op doorvoerroute 's van handelsschepen. Het gebeurde vrijwel altijd buiten de territoriale gebieden en het was merendeels een bloedig gevecht om "de buit".

Tegenwoordig wordt er nog wel geënterd, maar altijd na uitdrukkelijk verzoek van marine of waterpolitie om hen aan boord toe te laten voor onderzoek/controle op overtredingen of zeevaartformulieren.

Actueel is nu het enteren van enerzijds Somalische piraten en anderzijds de Nederlandse Marine om hen of wel te verjagen of gevangen te nemen na hun overval.

Zaterdag den 6 Februarij 1875 trof ons de zwaarste slag des levens, door het overlijden van onze geliefde Moeder ELIZABETH SMIT, Wed. SARLEMIJN, in den ouderdom van circa 59 jaren, na tijdig voorzien te zijn van de H. Sacramenten der stervenden.

Tevens brengen wij onzen opregten dank aan den Wel-Ed. Zeer Geleerden Heer Dr. BOOMSMA, voor de zorgvuldige behandeling gedurende het leven aan haar bewezen.

Uit naam van hare Kinderen en Behuwdkinderen,
C. SARLEMIJN.
M. SARLEMIJN.
M. J. SARLEMIJN.
J. SARLEMIJN—SLOT.
D. SARLEMIJN—VAN DER WIELE.
J. GOOIJER.

Eenige en algemeene kennisgeving.

Generatie I

- 1 **Gerrit Ignatius SARLEMIJN**, gedoopt op 26-06-1800 te Amsterdam, overleden op 03-04-1850 te Den Helder op 49-jarige leeftijd.
Gehuwd op 38-jarige leeftijd op 02-05-1839 te Den Helder met **Elisabeth SMIT**, 23 jaar oud, geboren op 09-03-1816 te Oude Schild, overleden op 06-02-1875 te Den Helder op 58-jarige leeftijd, dochter van Cornelis Jansz Smit en Elisabeth van Hamerden.

Generatie II

- 2 **Wilhelmus Gerritsz SARLEMIJN**, gedoopt op 17-04-1777 te Amsterdam, overleden op 06-11-1856 te Den Helder op 79-jarige leeftijd.
Gehuwd op 22-jarige leeftijd op 24-05-1799 te Amsterdam met de 27-jarige
3 **Maria Bernardina Ten BOEKELAAR**, gedoopt op 04-02-1772 te Amsterdam, overleden op 28-01-1835 te Den Helder op 62-jarige leeftijd.

Generatie III

- 4 **Gerardus/Germanus/Gerrit SARLEMIJN**, gedoopt op 23-09-1754 te Amsterdam, begraven op 24-04-1805 te Amsterdam op 50-jarige leeftijd.
Gehuwd op 21-jarige leeftijd op 09-05-1776 te Amsterdam met de 22-jarige
5 **Helena Antonijsdr. den HAM/HANT**, gedoopt op 22-06-1753 te Amsterdam, begraven op 04-01-1800 te Amsterdam op 46-jarige leeftijd.
- 6 **Otto Ten BOEKELAAR**, geboren op 27-10-1748 te Amsterdam. Hij is gedoopt in de R.K. kerk De Lelij, begraven op 22-08-1775.
Gehuwd op 22-jarige leeftijd op 12-04-1771 te Amsterdam (Buiksloot) met de 22-jarige
7 **Elisabeth Theodora HARDENBERG**, geboren op 05-12-1748 te Amsterdam (Buiksloot), begraven op 05-01-1787 te Amsterdam (Westerkerkbegraafplaats).

Generatie IV

- 8 **Jacob SARLEMIJN**, gedoopt op 23-11-1722 te Amsterdam, begraven op 14-01-1796 te Amsterdam op 73-jarige leeftijd.
Ondertrouwd op 30-04-1749 en gehuwd 02-05-1749 te Amsterdam met
9 **Mareijke Gerrits HENDRIKS**, gedoopt 1724 te Huijse, begraven op 03-12-1771 te Amsterdam, 46 of 47 jaar oud.

- 10 **Anthonij den HAM**, gedoopt op 30-03-1712 te Amsterdam, begraven op 25-04-1787 te Amsterdam op 75-jarige leeftijd.
Gehuwd op 29-jarige leeftijd op 27-04-1741 te Amsterdam met de 22-jarige
- 11 **Joanna Maria GANETLO**, gedoopt op 08-09-1718 te Amsterdam, begraven op 10-07-1787 op 68-jarige leeftijd.
- 12 **Gerrit Ten BOEKELAAR**, geboren 1711 te Doesburg, overleden na 1765.
Gehuwd 1740 met
- 13 **Maria HARTMAN (GROL van)**, geboren op 02-10-1716, overleden na 1765.
18
- 14 **Nicolaas HARDENBERG**, geboren op 04-11-1711 te Amsterdam, overleden op 10-12-1782 te Amsterdam op 71-jarige leeftijd.
Gehuwd met
- 15 **Theodora TERNEE**.

Generatie V

- 16 **Willem SARLEMIJN**, gedoopt op 12-06-1673 te Gouda, overleden op 12-12-1727 te Amsterdam op 54-jarige leeftijd., begraven op 15-12-1727 te Amsterdam.
Gehuwd op 29-jarige leeftijd op 11-07-1702 te Gouda met de 20-jarige
- 17 **Aagje Sijmons BOENDERS**, gedoopt op 21-09-1681 te Waarder, overleden op 04-07-1760 te Amsterdam op 78-jarige leeftijd, begraven op 06-07-1760 te Amsterdam.
- 18 **Gerrit HENDRIKS**.
Gehuwd met
- 19 **Aagt Simons**.
- 20 **Pieter/Petrus den HAM**, gedoopt op 25-05-1676 te Amsterdam.
Gehuwd op 22-jarige leeftijd op 06-09-1698 te Amsterdam met de 23-jarige
- 21 **Helena Barents van de DERDE/DARDEN**, gedoopt op 21-07-1675 te Amsterdam.
- 22 **Andreas (Andries) GENTELOO GANTELO/GENTELOO**, gedoopt op 25-12-1697 te Amsterdam, begraven op 01-07-1751 te Amsterdam op 53-jarige leeftijd.
Gehuwd op 19-jarige leeftijd op 26-11-1717 te Amsterdam (Pui) met
- 23 **Sussanna La DIEU/LEEDJEU**, gedoopt in 1677 te Rotterdam.
- 24 **Jan Ten BOEKELAAR**.
Gehuwd met
- 25 **Berentje SEINHORST**.
- 28 **Jan HARDENBERG**.

Generatie VI

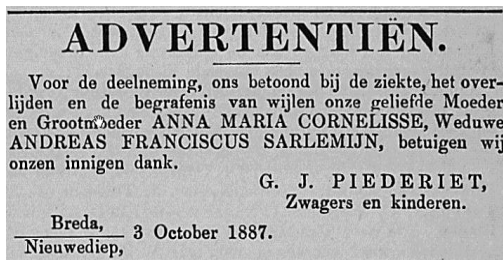
- 32 **Petrus CHARLEMAINE SARLEMIJN**, gedoopt op 10-01-1647 te Bourbourg (Frankrijk).
Gehuwd met
- 33 **Josina ENGELS**.
- 34 **Symon Corneliszn BOENDERS**.

35 Gehuwd met
Marigje Pietersdr **TEMERYN/TAMBORIN**.

Generatie VII

64 **Guillaume CHARLEMANGE**.
Gehuwd op 17-05-1640 te Bourbourg (Frankrijk) met
65 **Ludovicia CARBOUIERS** de **HARDES**.

70 **Pieter TEMERYN/TAMBORIN**.

Nawoord

Uiteindelijk is het dan toch gelukt om de organist Andreas (met zijn grafsteen op Huisduinen) te linken aan mijn kwartierstaat. Hij was gewoon een broer van Gerardus Ignatius Sarlemijn, de grootvader van mijn oma.

Wat niet is gelukt houdt mij dus enorm bezig: waren de eerste Sarlemijnen die in Gouda neerstreken nou echt gedroste piraten of is het toeval van dat kinderspelletje?

Ik nodig elke lezer uit om te reageren met een mening, tips of een advies hoe ik deze vraag beantwoord kan krijgen.

Alle feiten en data zijn verzameld uit diverse bronnen o.a.

- Archieven in Gouda, Haarlem, Amsterdam en Alkmaar
- wijlen Mevrouw A.G.C. de la Musarde.
- Archief Helderse Historische Vereniging
- Historisch tijdschrift "Levend Verleden"
- Met dank voor de verleende ondersteuning aan Cees Paarlberg en Piet Zeeman

Wij lazzen voor u: Veiligheidsdoodskisten

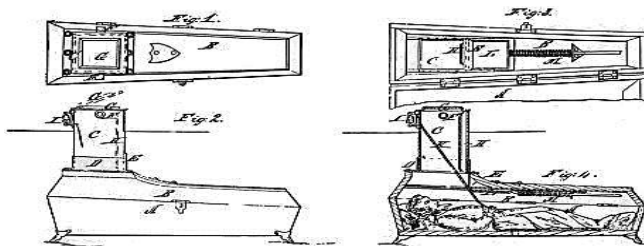
Door Angelique Hajenius

Onlangs liet een vriendin mij het testament zien van een familielid van haar man, Nicolaas Jacobus ten Bosch (1802-1887). "Moet je dit eens lezen." Het betrof een laatste clausule. Deze luidde als volgt: "Ik begeer niet begraven te worden vóór en aler zich de duideliJKste bewijzen van ontbinding aan mijn liJK geopenbaard hebben en als zulks te lang mocht uitblijven, zoodat men genoodzaakt is tot begraving over te gaan, dat dan vóór het sluiten der kist, mij de halsslagader worde doorgesneden, doch willende ik dat, ingeval op mijn overlijden de liJKverbranding geoorloofd en in zwang gekomen is, ook mijn liJK worde verbrand." Wat een merkwaaRDige man was dat toch, was de conclusie.

Toen ik dit een dag later aan iemand vertelde, maakte deze mij opmerkzaam op het feit dat een dergelijke 'wachtclausule' in die tijd helemaal niet ongebruikelijk was. Ik raadpleegde Google en dat leverde o.a. de volgende verhelderende tekst op. (www.wereldgeheimen.nl/veiligheidsdoodskisten)

Het was niet altijd mogelijk om met zekerheid vast te stellen of een mens nu echt dood was of slechts bewusteloos. Omdat de hoogste medische autoriteiten 'ontbinding en verrotting van het lichaam' als enige echte tekenen van dood-zijn beschouwden, bevatten testamenten vaak een clausule dat het lichaam pas een week nadat de dood blijkbaar was ingetreden, begraven mocht worden. 'Wachtmortuaria' werden niet alleen bepleit, maar ook gebouwd. Men stimuleerde het cremeren omdat men dan niet het risico liep in een doodskist te ontwaken. In Ierland had men ooit de gewoonte om de halsslagader van de dode door te snijden. De 19de eeuwse schrijfster Harriet Martineau ging nog een stap verder: zij liet in haar testament haar arts een som geld na als hij haar na haar dood zou onthoofden. Naast deze drastische methoden werd er ook nog naar andere middelen gezocht om niet het risico te lopen levend begraven te worden.

Een van de populairste was de veiligheidsdoodskist. De kisten waren er op gebouwd dat men het lichaam op gezette tijden kon onderzoeken. Bovendien hadden ze ook nog een ontsnappingsmechanisme of middelen om de aandacht te trekken, als men nog leefde. In de tweede helft van de 19de eeuw, toen er veel mensen bang waren om levend begraven te worden, werden er vele patenten aangevraagd op dit soort doodskisten. De in 1862 gepatenteerde doodskist van Franz Vester had een luchtkoker, een bel en een ladder om uit het graf te komen.

In 1882 ontwierp Albert Fearnought een doodskist waarin men al met een minime handbeweging een vlag kon laten wapperen. Misschien wel de meest geperfectioneerde veiligheidsdoodskist was die van Graaf Karnice-Karnicki, kamerheer van de Tsaar van Rusland. Er liep een pijp van de doodskist tot 120 cm boven de grond. Onder de grond was een pijp bevestigd aan een glazen bal, die op de borstkas van de overledene rustte. Door de geringste beweging zette de bal een veer in beweging, en een ijzeren doos die bovenop de pijp stond vloog open: een lamp ging aan, een vlag werd uitgestoken en een bel ging rinkelen. Dezelfde pijp diende ook om met de 'levende' te communiceren. Er zijn nog verschillende andere manieren van alarm slaan gepropageerd. In 1903 vroeg Emily Josephine uit Cambridge, Engeland, een patent aan op haar uitvinding met de aankondiging: 'De verbeterde doodskist van Jephson geeft aan als een persoon in trance of in coma levend begraven is, zodat hij er uitgehaald en gered kan worden. De kist heeft voorzieningen om lucht door te laten en om seinen te geven doormiddel van een elektrische bel, dat zowel op het graf als in het huis op de begraafplaats aangebracht kan worden. Er zit een glazen plaat in het deksel en aan één kant van de doodskist zit een plank waarop een hamer, kaars en lucifers kunnen liggen zodat de persoon als hij wakker wordt de kaars kan aansteken, en met de hamer het glas kan stukslaan, zodat hij zich kan bevrijden wanneer de aarde verwijderd is. De doodskist uit 1906 van J.J. Tooien had een openspringend deksel met een accu die een lamp 150 uur liet branden. Het ontwerp van E.V. Blacker bood twee nieuwigheden. Het deksel zat met een ketting vast, dat veren had, en de doodskist zou slechts met een dun laagje aarde bedekt worden. Een enkele beweging en het deksel zouden opengaan en de persoon kon zichzelf bevrijden. Een pijp die uit de doodskist stak, bevatte lakmoespapier: als dit verkleurde, gaf dat aan dat ontbinding aan de gang was en kon het graf worden opgevuld. De kist was één van de laatste waar patent op werd verkregen. Het testament van Nicolaas Jacobus heeft mij weer heel wat wijzer gemaakt. U ook?

Overgenomen uit: Stichtse Heraut, jaargang 23, nr.3, augustus 2011

Maak een boek met Wikipedia.

Wikipedia biedt een schat aan informatie, maar een afdruk van een of meer Wikipedia-pagina's geeft nogal eens een rommelig resultaat.

Wat lang niet iedereen weet, is dat Wikipedia zelf een bijzonder optie kent om juist heel gelikte afdrukken te maken. Zo maakt u zelfs een eenvoudig een boek over uw favoriete onderwerp.

Dit is de introtekst van een workshop uit Computer Idee no. 14 van 2010.

Na het uitvoeren van de workshop bleek maar al te goed dat dit een waardevolle aanvulling zou kunnen zijn op onze hobby.

Het voert te ver de workshop is zijn geheel te plaatsen in ons afdelingsblad.

Van de workshop is een scan gemaakt die u bij de penningmeester per e-mail kunt aanvragen.

Mochten er meer leuke workshops zijn, dan worden deze op de NGV-website van onze afdeling vermeld.

Oproep jubileumuitgave (herhaling)

2011 is het jaar dat onze afdeling 45 jaar bestaat. Zoals u al eerder hebt kunnen lezen, vieren wij dit met een speciale uitgave van Noordkopstukken.

Eerder wijdden wij in onze jubileumnummers een thema aan de Helderse Zeeredders en een nummer aan de naar personen vernoemde straten van Den Helder.

Zoals u al in het vorige nummer van Noordkopstukken hebt kunnen lezen komt dit nummer om organisatorische redenen pas in april 2012 uit.

Dit jaar hebben wij gekozen voor een uitgave van in Den Helder geboren kunstenaars.

Karel Petrus Cornelis Hendrik de Bazel (1869-1923) architect, gaat hier deel van uitmaken, schrijver Levi Grunwald (1885-1961), schilder Haaïke Abraham Jaarsma (1881-1970), kunstschilder, tekenaar graficus Anton Franciscus Pieck (1895-1987) en wie we kennen maar niet weten dat ze in Den Helder zijn geboren. Daarom wederom onze oproep aan u of u weet wie zeker in dit illustere rijtje thuishoort.

Helaas heeft de familie van Reindert Wepko (Rudi) van de Wint (1942-2006), beeldend kunstenaar, op ons verzoek niet gereageerd, maar zou zeker in ons jubileumuitgave een plaats moeten hebben.

Ons plan is een jubileumnummer uit te geven met een korte biografie, een kenmerkende kunstuiting en een genealogie of kwartierstaat van betreffende kunstenaar.

De Enquête

Bij uw laatste nummer van NoordKopstukken trof u een enquête aan.

Deze is door 19 personen ingevuld en teruggestuurd. Hiervoor mijn nadrukkelijke dank.

Nadrukkelijk, omdat u deze moeite hebt genomen i.t.t. de andere 84 % . Dit aantal ingevulde enquêtes is te gering om representatief te zijn en er zodanig echte conclusies aan te verbinden. Wel zijn er een aantal zaken opgevallen:

- Texelaars en Wieringers hebben helemaal niet gereageerd. Wel leden uit Anna Paulowna en uit Petten.
- Onze respondenten zijn bijna allemaal of heel lang lid van onze afdeling of korter dan 2 jaar.
- Internet blijkt de meest gebruikte bron om te zoeken, boven archief bezoek.
- Onze leden gaven aan dat wanneer ze wel een archief bezoeken, dit meestal in Alkmaar of Haarlem is. Het betrof dan een paar keer per jaar; een enkeling ruim 20 keer per jaar.
- De respondenten werken veelal met het programma ProGen, gevolgd door Aldfaer en GensDataPro.
- Men gaf op de bibliotheekavonden wisselend te bezoeken ; sommigen vaak, anderen regelmatig , maar ook werd soms genoemd. De meeste gaven als antwoord : vroeger wel, nu [haast] nooit.
- Nagenoeg allen waren bezoekers van onze lezingen. Uitzonderingen gaven op : nee i.v.m. de afstand, de hoge leeftijd van de persoon of het feit dat het niet overdag was.
- Er waren enkele zeer bruikbare suggesties voor lezingen .
- De website van de N.G.V. werd helaas slechts door een enkeling bezocht.
- Behoeftte aan cursussen op genealogisch gebied was zeer gering
- Gelukkig gaven drie personen aan ons te willen helpen met ons regioblad.
- De bereidheid te publiceren in ons regioblad was heel erg beperkt.

Een meer uitvoerige "vertaling" van de antwoorden die de enquête heeft opgeleverd, kunt u over enige tijd op de site van onze afdeling via de N.G.V. site lezen.

Helaas was de respons [ook onder de vaste bezoekers] erg summier, toch hebben de antwoorden ons als bestuur/redactie wel wat inzicht gegeven betreffende een aantal zaken. Maar bovenal hebben we een paar goede suggesties gekregen. Mede namens ons bestuur wil ik alle respondenten heel hartelijk bedanken voor hun deelname.

Marijke Feenstra.

Noordkopstukken is een blad voor en door de leden van de afdeling Den Helder en omstreken van de Nederlandse Genealogische Vereniging

Het afdelingsbestuur is als volgt samengesteld:

Voorzitter: mevr. A.J. Carsjens-Grotewal
Pieter de Leeuwstraat 40, 1785 JK Den Helder

 0223693356 voorzitter@denhelder.ngv.nl

Secretaris: mevr. G. Burgmeijer-Hilker
Ooievaarstraat 28, 1781 VP Den Helder

 0223618674 secretaris@denhelder.ngv.nl

Penningmeester: dhr. G.Lemson
Azaleastraat 4, 1783 HH Den Helder

 0223627427 penningmeester@denhelder.ngv.nl

Lid/redactie: mevr. M. Prudon-de Jong
Pieter v.d. Deurelaan 6, 1785 GB Den Helder

 0223630507 algemeenlid1@denhelder.ngv.nl

Lid/redactie: dhr. R. Mos
Wingerdstraat 34, 1783 HL Den Helder

 0223622656 algemeenlid2@denhelder.ngv.nl

Redactie: mevr. M. Feenstra
Alblasstraat 38, 1784 TX Den Helder

 0223627578 redactie@denhelder.ngv.nl

De afdeling heeft een website, <http://denhelder.ngv.nl/>

Het postadres van de NGV is NGV, Postbus 26, 1380 AA Weesp.

Het verenigingscentrum van de NGV is gevestigd op het adres Papelaan 6, 1382 RM Weesp. T: 0294413301

Geopend: donderdag en zaterdag 10.00-16.00u (niet op feestdagen)

NoordKOPstukken wordt gedrukt bij de Reproafdeling van 's Heeren Loo